

СХВАЛЕНО

розпорядженням Кабінету Міністрів України

від «__» _____ 2024 р. № _____

КОНЦЕПЦІЯ

**Державної цільової національно-культурної програми
сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні**

Визначення проблеми, на розв’язання якої спрямована Програма

На сучасному етапі глобалізаційних процесів та інтеграції України у світовий простір, володіння іноземними мовами, зокрема англійською мовою, стає невід’ємною складовою успішного особистісного та професійного розвитку громадян. Вивчення англійської мови є важливим аспектом європейської інтеграції України. Як офіційна мова міжнародного спілкування, англійська відкриває можливості для активної участі України в політичних, економічних і культурних процесах Європейського Союзу. Володіння англійською мовою підвищує конкурентоспроможність громадян на ринку праці, сприяє розширенню міжнародної співпраці в різних галузях і забезпечує доступ до передових освітніх та наукових ресурсів Європи. Тож розвиток мовної компетенції населення є невід’ємною складовою успішної євроінтеграції України та зміцнення її позицій як рівноправного партнера в європейському співтоваристві.

За результатами кількісного соціологічного дослідження, проведеного у грудні 2022 р. – січні 2023 р. Київським міжнародним інститутом соціології¹, щодо оцінки рівня володіння іноземними мовами серед дорослого населення України (зокрема англійською, польською, турецькою, угорською, іспанською, французькою, німецькою), а також вивчення стимулів та бар’єрів у вивченні іноземних мов встановлено, що, зокрема 51% українців мають деякі знання англійської мови. Але детальніший аналіз показує, що тільки 23% можуть читати, писати і спілкуватися цією мовою на побутовому і навіть на професійному рівнях.

Також 89% опитаних вважають, що українці мають обов’язково вивчати англійську мову. Дослідження показало, що люди з дуже низьким доходом

¹ <https://www.kiis.com.ua/?lang=rus&cat=reports&id=1210&page=1>

зовсім не знають англійської мови (65%), а серед людей з високим доходом таких тільки 27%.

З метою сприяння забезпеченню застосування англійської мови як однієї з мов міжнародного спілкування на всій території України у публічних сферах суспільного життя 4 червня 2024 року було прийнято Закон України № 3760-IX «Про особливості застосування англійської мови в Україні».

Для успішної реалізації положень цього закону держава має створити сприятливі умови для вивчення та опанування англійської мови. Це дозволить залучити якомога більше людей до цього процесу, що, у свою чергу, сприятиме розвитку та зміцненню добробуту держави. Володіння англійською мовою, як важливий фактор успішної інтеграції України до Європейського Союзу, відкриє широкі можливості для наших громадян у сферах освіти, бізнесу та міжнародного співробітництва.

Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом

Проблема недостатнього рівня володіння англійською мовою в Україні має комплексний характер і є наслідком впливу ряду факторів:

якість викладання англійської мови в навчальних закладах. Викладання англійської мови у закладах освіти часто не відповідає сучасним вимогам, зокрема через застарілі методики, недостатню кількість годин для вивчення мови та брак мотивації серед учнів і студентів. Проблеми також включають відсутність якісних навчальних матеріалів і ресурсів;

проблеми з кваліфікацією викладачів англійської мови. Відсутність можливостей для належного підвищення кваліфікації, обмежений доступ до сучасних методик викладання та брак знань з інтерактивних технологій навчання серед викладачів значно знижують якість освіти;

обмежений доступ до вивчення англійської мови в регіонах та сільській місцевості. В умовах децентралізації та скорочення бюджетного фінансування багато регіонів і сільських територій мають обмежений доступ до якісного вивчення англійської мови, зокрема через брак кваліфікованих викладачів, відсутність курсів та навчальних центрів;

низький рівень мотивації до вивчення англійської мови серед дорослого населення. Багато дорослих громадян не усвідомлюють важливості володіння англійською мовою для кар'єрного росту та професійного розвитку, що

призводить до низької активності у вивченні мови поза межами формальної освіти;

недостатня підтримка використання англійської мови у професійній діяльності. Використання англійської мови в бізнесі, науці, технологіях та інших професійних сферах залишається обмеженим, що знижує конкурентоспроможність українських фахівців на міжнародній арені та обмежує доступ до передових технологій та інновацій;

брак інфраструктури для самостійного вивчення англійської мови. В Україні немає загальнодоступної національної платформи для самостійного вивчення англійської мови з сучасними навчальними матеріалами, інтерактивними завданнями та можливостями для практики.

Ці проблеми перешкоджають повноцінній інтеграції України у глобальний простір, обмежують доступ громадян до міжнародних ресурсів та можливостей, знижують конкурентоспроможність національної економіки та рівень освіченості населення.

Програма спрямована на комплексне вирішення цих проблем через створення сприятливих умов для вивчення та застосування англійської мови в Україні, підвищення рівня володіння нею серед громадян та розширення її використання у всіх сферах суспільного життя.

Мета Програми

Метою Програми є створення умов для широкого доступу до якісних інструментів вивчення та навчання англійської мови, підвищення рівня володіння нею серед громадян України, а також сприяння застосуванню англійської мови у сферах освіти, економіки, науки, культури та державного управління. Програма спрямована на те, щоб англійська мова стала важливим елементом особистого і професійного розвитку громадян, сприяла євроінтеграційним процесам України, а також конкурентоспроможності української нації на глобальній арені.

Визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Можливі два варіанти розв'язання проблеми:

Перший варіант передбачає застосування традиційного підходу до питання вивчення англійської мови: подальше використання навчальних програм та методик, які вже існують в освітніх закладах. У той же час, такий підхід не враховує актуальні потреби глобалізації, вимоги сучасного ринку праці та не

забезпечує належного стимулювання до вивчення англійської мови серед різних вікових і соціальних груп населення. Збереження статус-кво, навіть з незначними корекціями, не є достатнім для вирішення проблеми, адже воно не передбачає системних змін і залишає бар'єри доступу до якісного вивчення англійської мови нездоланими для багатьох громадян.

Другий, оптимальний варіант — це комплексний підхід до розв'язання проблеми, який передбачає створення нової інфраструктури для вивчення англійської мови, подолання системних недоліків існуючої системи та посилення координації між державними установами, освітніми закладами та громадськими ініціативами. Цей варіант включає створення цифрової інфраструктури для вивчення англійської мови, забезпечення доступу до інтерактивних навчальних матеріалів, курсів для різних рівнів та цільових аудиторій, а також можливості отримання офіційних сертифікатів про рівень володіння англійською мовою.

Такий підхід сприятиме інтеграції англійської мови у різні сфери суспільного життя, включаючи державне управління, бізнес та науку, а також забезпечить підтримку кваліфікованих викладачів через системні тренінги та курси підвищення кваліфікації.

Комплексний варіант також передбачає створення сприятливого підґрунтя для реалізації заходів Програми, таких як розробка нових стандартів навчання, стимулювання співпраці з міжнародними партнерами для залучення інноваційних методик викладання, а також забезпечення відповідності вимогам сучасного ринку праці. Важливим елементом є також усунення бар'єрів доступу до вивчення англійської мови для соціально незахищених верств населення та забезпечення права громадян на отримання якісної освіти.

Цей варіант відповідає сучасним світовим практикам, де англійська мова розглядається як важливий інструмент конкурентоспроможності на світовій арені та засіб інтеграції в глобальну економіку. Досвід країн, які успішно імплементували подібні підходи, може бути адаптований до українських реалій, що дозволить значно підвищити рівень володіння англійською мовою серед населення України.

Таким чином, результати аналізу підтверджують, що досягнення цілей Програми можливе лише в межах другого варіанта розв'язання проблеми. Застосування комплексного підходу забезпечить системні зміни у підходах до вивчення англійської мови, що сприятиме соціальному, професійному та

культурному розвитку українського суспільства, а також наблизить Україну до її євроінтеграційних прагнень.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

вироблення дієвих механізмів підтримки вивчення та популяризації англійської мови;

розроблення та впровадження загальнонаціональних цифрових інструментів для вивчення англійської мови, таких як інтерактивні онлайн-платформи, мобільні додатки та дистанційні курси, доступні для різних вікових та соціальних груп населення, зокрема на безоплатній основі;

покращення якості викладання англійської мови у закладах освіти через оновлення навчальних програм, впровадження інноваційних методів викладання та підвищення кваліфікації викладачів;

створення умов для рівного доступу до якісного вивчення англійської мови для соціально вразливих верств населення, включаючи учнів сільських шкіл, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, та інші групи, шляхом надання спеціальних освітніх програм і грантів;

запровадження сертифікаційних іспитів з англійської мови для визначення рівнів володіння відповідно до міжнародних стандартів, що сприятиме об'єктивній оцінці знань та стимулюванню мотивації до вивчення мови;

стимулювання показу іноземних фільмів англійською мовою у кінотеатрах з дотриманням вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

підтримки та розвитку англійськомовного освітнього контенту, включаючи створення теле- та радіопрограм, онлайн-курсів з англійської мови, а також дублювання науково-популярних і культурних продуктів;

мотивації населення до вивчення англійської мови через інформаційні кампанії, популяризацію успішних історій, проведення конкурсів, марафонів та залучення громадських і приватних ініціатив;

сприяння проведенню наукових досліджень у сфері викладання англійської мови та вивчення кращих міжнародних практик, через співпрацю з іноземними партнерами, участь у міжнародних проєктах та академічних обмінах.

Строк виконання Програми — 2025–2029 роки.

Очікувані результати виконання Програми, визначення її ефективності

За наслідками виконання Програми очікується досягти таких результатів:

покращення рівня володіння англійською мовою серед населення;

розширення доступу до освітніх ресурсів для вивчення англійської мови, зокрема онлайн-платформ і мобільних додатків;

підвищення якості викладання англійської мови в навчальних закладах;

збільшення демонстрацій фільмів англійською мовою у кінозалах;

зростання мотивації до вивчення англійської мови через інформаційні кампанії та конкурси;

посилення міжнародної інтеграції України завдяки підвищенню рівня володіння англійською мовою.

Оцінка фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для виконання Програми

Фінансування Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається щороку під час розроблення проєкту Державного бюджету України на відповідний рік.